Er der klaget over dig?

DEN
UAFHÆNGIGE
POLITIKLAGEMYNDIGHED

Vejledning til politipersonale om klager til Politiklage-myndigheden

Ved lov nr. 404 af 21. april 2010 om ændring af retsplejeloven er der indført nye regler om behandlingen af klager m.v. over politipersonale. Fremover er det Politiklagemyndigheden, der behandler og træffer afgørelse i adfærdsklager og efterforsker sager, hvor der er mistanke om, at polititjenestemænd har begået strafbart forhold i tjenesten.

Denne vejledning er udarbejdet til brug for polititjenestemænd i sager, der er omfattet af ordningen.

Vejledningen indeholder oplysninger om:

1. Politiklagemyndighedens opbygning og sagsområde

2. Klagesagens forløb, din retsstilling og mulighed for advokatbeskikkelse

3. Forløbet af en strafferetlig efterforskning, din retsstilling og mulighed for advokatbeskikkelse

Politiklage-myndighedens opbygning og sagsområde

Politiklagemyndighedens øverste ledelse består af Politiklagerådet, der har det overordnede ansvar for myndighedens arbejde, og en direktør, der har ansvaret for myndighedens daglige ledelse.

Politiklagerådet består af en formand, der er landsdommer, en advokat, en universitetslærer i retsvidenskab og 2 repræsentanter for offentligheden.

Personalet i Politiklagemyndigheden består foruden direktøren af juridiske sagsbehandlere, efterforskere og administrativt personale.

Reglerne, der vedrører forhold begået i tjenesten, finder anvendelse på den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed. Det afgøres konkret af Politiklagemyndigheden, om et forhold er begået i eller uden for tjenesten.

Adfærdsklager omfatter blandt andet klager over magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten, f. eks. uhøflig tiltale og anden ukorrekt optræden.

I de sager, hvor Politiklagemyndigheden efterforsker i anledning af mistanke om strafbart forhold begået i tjenesten, er det anklagemyndigheden (statsadvokaterne og Rigsadvokaten), der – blandt andet på baggrund af en redegørelse om sagen fra Politiklagemyndigheden - tager stilling til tiltalespørgsmålet og i givet fald møder i retten som anklager.

Politiklagemyndigheden kan behandle en klage over dispositioner både i og uden for strafferetsplejen, hvis der er nær sammenhæng mellem dispositionsklagen og en igangværende undersøgelse eller efterforskning i Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden træffer ikke afgørelse i disciplinærsager.

Klagesagens forløb

Klage indgives til Politiklagemyndigheden, der også af egen drift kan iværksætte en undersøgelse om eventuel kritisabel adfærd.

Sagens indledning
Hvis en adfærdsklage indgives til politiet eller anklagemyndigheden, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden underretter vedkommende politidirektør, Rigspolitiet, statsadvokaten og i visse tilfælde Justitsministeriet/Rigsadvokaten, når der indledes en adfærdsklagesag. De samme myndigheder orienteres om afgørelsen i sagen.

Politiklagemyndighedens undersøgelse
Politiklagemyndigheden kan indhente oplysninger fra klageren, dig og andre og kan anmode Rigspolitiet om at yde bistand til undersøgelsen. Politiet stiller det materiale til rådighed, som Politiklagemyndigheden anmoder om.

Du kan fremkomme med dine bemærkninger til klagen ved en skriftlig redegørelse til Politiklagemyndigheden.

Hvis Politiklagemyndigheden ikke modtager en skriftlig udtalelse fra dig, vil du normalt blive indkaldt til afhøring. Afhøringen vil blive foretaget af personale fra Politiklagemyndigheden, og kan eventuelt foretages telefonisk eller via videoskærm. Politiklagemyndigheden kan bestemme, at forklaringen skal afgives i retten.

Afgørelsen
Når undersøgelsen er afsluttet, træffer Politiklagemyndigheden afgørelse i sagen. Afgørelsen kan ikke påklages til en anden administrativ myndighed.

Du vil blive underrettet om afgørelsen.

Afgørelsen skal træffes inden for rimelig tid. Er afgørelsen ikke truffet inden 6 måneder efter modtagelse af klagen, skal Politiklagemyndigheden skriftligt underrette dig og klageren om, hvad sagen beror på, og hvornår du kan forvente en afgørelse. Er der fortsat ikke efter yderligere 6 måneder truffet afgørelse, skal du og klageren underrettes på ny.

En adfærdsklage kan afsluttes på følgende måde
1. Klagen afvises
2. Klagen tilbagekaldes
3. Notitssagsbehandling
4. Afgørelse
5. Andre muligheder

1. Afvisning
Politiklagemyndigheden kan afvise en adfærdsklage, hvis det findes åbenbart, at der ikke er grundlag for at indlede eller fortsætte en undersøgelse. Det skal fremgå af afgørelsen, at den er truffet på dette grundlag.

2. Klagen tilbagekaldes
En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen bliver tilbagekaldt.
Da en undersøgelse også kan iværksættes på Politiklagemyndighedens initiativ, kan behandling af klagen dog fortsætte, hvis Politiklagemyndigheden finder det nødvendigt.

3. Notitssagsbehandling
En adfærdsklagesag kan sluttes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Notitssagsbehandling kan kun gennemføres, hvis klageren er indforstået med det. Samtalen skal gennemføres hurtigst muligt efter klagens modtagelse.

Hvis politidirektøren beslutter at forsøge at behandle en adfærdsklage som en notitssag, skal Politiklagemyndigheden underrettes, inden samtalen med klager.

Hvis der som led i notitssagsbehandling bliver indhentet en udtalelse fra dig, kan der ikke efterfølgende pålægges dig disciplinæransvar for det eller de forhold, som indgår i notitssagsbehandlingen.

Den overordnede polititjenestemand, der afholder samtalen med klageren, skal udarbejde en notits om samtalen. Det skal fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og om klageren ønsker sagen afgjort af Politiklagemyndigheden. Notitsen skal sendes til Politiklagemyndigheden, statsadvokaten og Rigspolitiet.

4. Afgørelse
Hvis Politiklagemyndigheden, efter at have undersøgt sagen, finder, at du har handlet kritisabelt, vil myndigheden tilkendegive dette over for klageren og over for dig.

På samme måde vil Politiklagemyndigheden tilkendegive over for klageren og dig, hvis myndigheden ikke har fundet, at du har handlet eller optrådt kritisabelt

Afgørelsen vil kunne danne grundlag for en disciplinær undersøgelse. Det er ansættelsesmyndigheden – normalt Rigspolitiet – der

træffer afgørelse om eventuelle disciplinære følger af en kritisabel adfærd.

5. Andre muligheder

Behandlingen af en adfærdsklagesag kan sluttes, hvis

- det viser sig, at der er grundlag for at rejse sigtelse mod dig,
- du er mistænkt for strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som en straffesag eller
- det bestemmes, at sagen skal undersøges efter reglerne om undersøgelseskommissioner.

Politiklagemyndigheden genoptager behandlingen af en adfærdsklagesag, hvis der ikke rejses tiltale, eller straffesagen ikke gennemføres til fældende dom.

I særlige tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved undersøgelsesret m.v.

Din retsstilling i en adfærdsklagesag
Politiklagemyndigheden skal vejlede dig om din retsstilling snarest muligt og senest, inden afhøring finder sted.

- Du har som indklaget ret til en bisidder. Politiklagemyndigheden kan *bestemme*, at udgifterne til bisidder betales af statskassen. Du kan også søge rådgivning hos din tillidsmand.

- Du kan få beskikket en advokat uden udgifter for dig, når særlige grunde taler for det. Det er retten, der træffer denne afgørelse. Du kan læse nærmere herom i afsnittet nedenfor.

- Du skal have en kopi af klagen eller en fremstilling af sagens omstændigheder, inden du afhøres af personale fra Politiklagemyndigheden.

- Du har ret til på skriftligt grundlag at udtale dig om sagsfremstillingen, inden du afhøres af personale fra Politiklagemyndigheden.

- Du har ikke pligt til at udtale dig om sagsfremstillingen.

- Du har ret til at forlange sagen behandlet som straffesag, hvis du er mistænkt for strafbart forhold.

- Du har ikke pligt til at afgive forklaring til Politiklagemyndigheden, hvis forklaringen må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar. Du må selv foretage denne vurdering. Du kan ligeledes drøfte dette spørgsmål nærmere med din bisidder eller tillidsmand og eventuelt din advokat.

Du vil i øvrigt være tjenstlig forpligtet til at fremkomme med oplysninger om rent faktiske forhold af tjenstlig karakter, f. eks om du har deltaget i den konkrete politiforretning. Du kan læse nærmere herom i rapporten om "polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser m.v.", som et udvalg under Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet afgav den 2. februar 1995.

Beskikkelse af advokat i adfærdsklagesager

Afhøring i retten

I adfærdsklager beskikker retten i alle tilfælde en advokat for sagens parter, det vil sige for dig og klageren, når afhøringen foretages i retten. Retten vil endvidere vejlede dig om, at du ikke har pligt til at afgive forklaring, hvis det antages, at du herved udsættes for strafansvar eller disciplinært ansvar.

Afhøring hos Politiklagemyndigheden

Ved afhøringer, der ikke foretages i retten, kan retten, når særlige grunde taler derfor, på din begæring beskikke en advokat for dig. Politiklagemyndigheden vejleder dig om adgangen til advokatbeskikkelse.

Advokatens beføjelser

Din beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af sagens materiale. Advokaten har adgang til at overvære alle afhøringer af dig og skal endvidere underrettes om tidspunkt for afhøringer og retsmøder.

Aktindsigt

Du og sagens øvrige parter har adgang til aktindsigt i en adfærdsklagesag efter reglerne i forvaltningsloven. Udgangspunktet er, at der er fuld adgang til aktindsigt i sagens dokumenter. Andre end sagens parter har som udgangspunkt ikke adgang til aktindsigt i en adfærdsklagesag.

Forløbet af en strafferetlig efterforskning

En anmeldelse om strafbart forhold begået af en polititjenestemand i tjenesten kan indgives direkte til Politiklagemyndigheden. Er anmeldelsen indgivet til politidirektøren eller statsadvokaten, skal den straks videresendes til Politiklagemyndigheden.

Politiklagemyndigheden kan også af egen drift iværksætte en efterforskning.

Politiklagemyndigheden efterforsker sagerne og kan anmode Rigspolitiet om at bistå i det omfang, det er nødvendigt.

Beskikkelse af forsvarer i straffesager
I straffesager kan du få beskikket en forsvarer efter reglerne i retsplejelovens kapitel 66 om " sigtede og hans forsvar".

Du kan endvidere få beskikket forsvarer, når særlige grunde taler for det. Det gælder også, selv om du ikke er sigtet. Begæring kan fremsættes af dig eller af Politiklagemyndigheden. Det er retten, der afgør, om der skal beskikkes forsvarer.

Forsvareren vil have de sædvanlige beføjelser, som de er angivet i retsplejeloven.

Hvad kan den strafferetlige efterforskning ende med?
Afvisning
Politiklagemyndigheden kan afvise en anmeldelse, hvis der ikke findes anledning til at indlede efterforskning. En afgørelse om at afvise en anmeldelse kan påklages til statsadvokaten.

Afgørelse af tiltalespørgsmålet
Når efterforskningen er afsluttet, udarbejder Politiklagemyndigheden en redegørelse om efterforskningen. Redegørelsen og sagens

akter sendes til statsadvokaten til afgørelse af tiltalespørgsmålet. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af efterforskningen og oplysning om faktiske omstændigheder af betydning for sagen. Redegørelsen kan indeholde en vurdering af de beviser, der er kommet frem.

Statsadvokatens afgørelse af straffesagen kan gå ud på, at efterforskningen indstilles, hvis der ikke grundlag for at fortsætte.

I øvrigt kan statsadvokatens afgørelse efter retsplejelovens bestemmelser gå ud på, at der bliver rejst tiltale, opgivet påtale eller sagen afgøres med et tiltalefrafald.

Den forurettede i straffesagen kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten. På samme måde kan Politiklagemyndigheden klage over statsadvokatens afgørelse.

Politidirektøren, Rigspolitiet og i nogle sager Rigsadvokaten og Justitsministeriet vil blive underrettet om afgørelsen.

Hvis der ikke bliver rejst tiltale i sagen eller sagen ender med frifindelse, vil Politiklagemyndigheden kunne genoptage behandlingen af sagen som en adfærdsklagesag.

Aktindsigt
Du har som udgangspunkt ikke ret til aktindsigt i straffesagen, mens den verserer. Du har dog mulighed for at blive gjort bekendt med indholdet af sagen gennem din forsvarer.

Når sagen er endelig afsluttet, har du krav på aktindsigt i dokumenterne i sagen, medmindre dokumenterne er omfattet af undtagelserne i retsplejelovens § 729 d, stk. 2 og 3. En begæring om aktindsigt skal fremsættes over for statsadvokaten.

Tvivlsspørgsmål

Hvis du har spørgsmål, kan du kontakte:

Den Uafhængige Politiklagemyndighed
Banegårdspladsen 1A, 1. sal
8000 Aarhus C
telefon 4178 3500
mail@politiklagemyndigheden.dk
www.politiklagemyndigheden.dk